

Till årsstämman i Stockholms Hamn AB
Organisationsnummer 556008-1647

Till fullmäktige i Stockholms stad för kännedom

GRANSKNINGSRAPPORT

Jag, av fullmäktige i Stockholms stad utsedd lekmannarevisor, har granskat Stockholms Hamn AB:s verksamhet under 2019.

Granskningen har utförts av sakkunniga som biträder lekmannarevisorn.

Styrelse och VD ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande bolagsordning, ägardirektiv och beslut samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Lekmannarevisorns ansvar är att granska verksamhet och intern kontroll samt pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. En sammanfattande redogörelse för den utförda granskningen har redovisats i en särskild årsrapport som har överlämnats till bolagets styrelse.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen, kommunallagen, god revisionsed i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente samt utifrån bolagsordning och fastställda ägardirektiv. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för min bedömning.

Jag bedömer sammantaget att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Jag bedömer att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Stockholm den 19 februari 2020

Fredrik Jöngren
Av kommunfullmäktige i Stockholms stad
utsedd lekmannarevisor

Årsrapport 2019

Stockholms Hamn AB

Rapport från
stadsrevisionen
Nr 10, 2020
Dnr: 3.1.4-47/2020

Den kommunala revisionen är fullmäktiges kontrollinstrument för att granska den verksamhet som bedrivits i nämnder och bolag. Stadsrevisionen i Stockholm stad granskar nämnders och styrelser ansvarstagande för att genomföra verksamheten enligt fullmäktiges uppdrag. Stadsrevisionen omfattar både de förtroendevalda revisorerna och revisionskontoret.

I årsrapporter för nämnder och bolagsstyrelser sammanfattar stadsrevisionen det gångna årets granskningar och bedömningar av verksamheten. Granskningar som genomförs under året kan också publiceras som projektrapporter.

Publikationerna finns på stadsrevisionens hemsida, www.stad.stockholm/revision. De kan också beställas från revisionskontoret, revision.rvk@stockholm.se.

Till
Styrelsen i Stockholms Hamn
AB

Årsrapport 2019

Lekmannarevisorn har avslutat revisionen av Stockholms Hamn ABs verksamhet under 2019.

Härmed överlämnas bifogad årsrapport till Stockholms Hamn ABs styrelse för yttrande senast den 30 juni 2020.

Fredrik Jöngren
Lekmannarevisor

Sammanfattning

I denna rapport redovisas resultat och bedömningar utifrån revisionskontorets granskningar.

Verksamhet och ekonomi

Sammantaget bedöms att Stockholm Hamn AB i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Bedömningen grundar sig på om det verksamhetsmässiga resultatet är förenligt med kommunfullmäktiges mål och uppdrag för verksamheten samt om lagstiftning och andra föreskrifter efterlevts.

Intern kontroll

Den samlade bedömningen är att bolagets styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten har varit tillräcklig. Arbetet med den interna kontrollen är en integrerad del i styrning och uppföljning. Vidare finns systematiskt ordnade kontroller i organisation, system, processer och rutiner. Dock behöver väsentlighet- och riskanalysen utvecklas för att få ett tydligare samband till internkontrollplanen.

Under året har revisionen genomfört granskning av bolagets konsultanvändning. Inga väsentliga avvikelser har noterats.

Uppföljning av tidigare års granskningar

Tidigare års granskning av bolagets verksamhet har inte utmynnat i några rekommendationer.

Innehåll

1. Årets granskning	1
2. Verksamhet och ekonomi	2
2.1 Verksamhetsmässigt resultat.....	2
2.2 Ekonomiskt resultat.....	3
3. Intern kontroll.....	5
3.1 Bolagets arbete med intern kontroll	5
3.2 Konsultanvändning	6
4. Uppföljning av tidigare års granskning	7

Bilagor

Bilaga 1 – Uppföljning av lämnade rekommendationer	8
Bilaga 2 – Bedömningskriterier	9

1. Årets granskning

Årligen prövar lekmannarevisorn om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Den årliga revisionen omfattar granskningar och bedömningar inom följande områden:

- Verksamhet och ekonomi
- Intern kontroll

Revisionen har utförts enligt aktiebolagslagen, kommunallagen, andra tillämpliga lagar, god revisions sed i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente samt utifrån bolagsordning och fastställda ägardirektiv. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning av bolagets verksamhet. Kriterier för bedömning redovisas i bilaga 2.

I rapporten redovisas resultat och bedömningar utifrån revisionsårets granskningar. En uppföljning av hur bolaget har beaktat rekommendationer i tidigare års granskningar redovisas översiktligt i rapporten och mer detaljerat i bilaga 1.

I granskningen har lekmannarevisorn biträtt av revisionskontoret. Granskningen har genomförts av granskningsansvarig Stefan Rydberg vid revisionskontoret. Parallellt med lekmannarevisionen har revision utförts enligt ABL 9 kap. under ledning av auktoriserad revisor Jesper Nilsson vid EY.

Lekmannarevisorn granskar om bolagen sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Bolagens interna kontroll granskas både av lekmannarevisorn och av den auktoriserade revisorn. Räkenskaperna granskas av den auktoriserade revisorn. Under granskningsåret har planering, information och samverkan skett mellan lekmannarevisorn och den auktoriserade revisorn.

Årsrapporten har faktakontrollerats av bolaget.

2. Verksamhet och ekonomi

I detta avsnitt redovisas en granskning av om bolagets resultat är förenligt med kommunfullmäktiges mål och ägardirektiv samt följt de beslut, riktlinjer, lagstiftning och andra föreskrifter som gäller för bolaget.

Sammantaget bedöms att Stockholms Hamn AB i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Bedömningen grundar sig på iakttagelser som redovisas i avsnitt 2.1 och 2.2.

2.1 Verksamhetsmässigt resultat

Revisionen konstaterar att bolagets verksamhetsmässiga resultat för 2019 i allt väsentligt är förenligt med de mål som fullmäktige fastställt. Bolaget bedöms ha bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt sätt. Bedömningen grundas på granskning av bolagets redovisning i verksamhetsberättelsen vad gäller måluppfyllelse samt på övriga granskningar som genomförts under året.

Bolagets verksamhetsberättelse bedöms i huvudsak ge en rättvisande bild av det verksamhetsmässiga resultatet. Bolaget har avrapporterat resultat av beslutade mål. Redovisningen ger rimliga förutsättningar för att bedöma måluppfyllelse.

I verksamhetsberättelsen redovisar bolaget att det bidrar till att uppfylla fullmäktiges inriktningsmål. Bolaget bedömer att samtliga av kommunfullmäktiges tio verksamhetsmål som berör bolaget har uppfyllts. Några indikatorer uppnås delvis, som antal kryssningsanlöp och avvikelse investeringsbudget, men den samlade bedömningen är, i likhet med tidigare år, att verksamhetsmålen uppfylls.

Revisionens granskning visar att det finns grunder för bolagets målbedömning.

2.1.1 Bolagets uppfyllelse av ägardirektiv och uppdrag

Uppföljning av ägardirektiven ingår i bolagets rapportering. Bolaget har formulerat aktiviteter och i vissa fall indikatorer till ägardirektiven.

Revisionskontoret har översiktligt följt upp hur bolaget arbetar med fullmäktiges ägardirektiv. Följande två ägardirektiv har särskilt följts under 2019:

Identifiera klimatrelaterade sårbarheter i sitt bestånd och ta fram kostnadseffektiva förebyggande åtgärder.

Bolaget redovisar att klimatanpassning har ingått i Stockholms Hamnars utvecklingsprojekt i Kapellskär, Värtahamnen och bygandet av Stockholm Norvik Hamn, i form av bl.a. val av nivå på kajer samt vid dimensionering av dagvattensystem. Även i anläggningsprojekt inom befintliga hamnområden beaktas klimatanpassningar.

Samverka med Region Stockholms planering för utökat kollektivt resande på stadens vatten

En grupp inom bolaget har tillsatts och externt konsultstöd har upphandlats. Arbetet sker i samverkan med andra aktörer inom Stockholms stad främst trafikkontoret samt Region Stockholm genom trafikförvaltningen. En rapport har tagits fram från detta arbete genom Region Stockholm. Det är Region Stockholm som är ansvarig för arbetet och Stockholms Hamn bidrar där det är möjligt, bland annat har en ny brygga iordningsställt för att möjliggöra pendelbåttrafik.

Bolagets kajstrategi och genomförandet av denna är också en viktig komponent. Bolaget har genomfört en kartläggning av Stockholms innerstadskajer tillsammans med exploateringskontoret och trafikkontoret inom ramen för arbetet med nytt mark- och driftavtal. Vidare har en särskild kartläggning av befintligt stads- och folkliv vid kajerna genomförts med hjälp av konsult.

Utifrån genomförd uppföljning har inte någon avvikelse mot fullmäktiges ägardirektiv noterats.

2.2 Ekonomiskt resultat

Revisionskontoret har granskat tertialrapporter och bokslut med inriktning på bolagets prognoser och resultat efter finansnetto samt investeringsutfall. Av kommunfullmäktiges budget framgår att bolagets budget (resultatkrav) uppgår till 92 mnkr. Bolaget har sedan fastställt en egen budget som uppgår till 94 mnkr.

Bolaget redovisar följande utfall och avvikelser för år 2019:

(mnkr)	Budget 2019	Bokslut 2019			Utfall 2018
		Utfall	Avvikelse		
Intäkter	898	889	-9	1,0 %	866
Kostnader	-755	-756	-1	0,1 %	-734
varav av- och nedskrivningar	-180	-176	4	2,2 %	-176
Finansnetto	-49	-41	8	16,3 %	-39
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt	94	92	-2	2,1 %	93

Bolagets resultat efter bokslutsdispositioner och skatt uppgår till 92 mnkr, vilket är i överensstämmelse med fullmäktiges resultatkrav men 2 mnkr lägre än bolagets egen budget.

Verksamhetens intäkter uppgår till 889 mnkr vilket är 9 mnkr (1 procent) lägre än budget. Detta beror på färre antal färjepassagerare och godsvolymer än budgeterat. Finansnettot blev 8 mnkr bättre än budget på grund av lägre räntenivåer än budgeterat. Trots oförändrade passagerarvolymer och något lägre godsvolymer är det totalt ökade intäkter 2019 jämfört med 2018. Det beror främst på prisökningar i befintliga kundavtal samt ökade intäkter för kringtjänster. Kringtjänster är t.ex. ökad bevakning eller försäljning av el.

Bolaget har förklarat avvikelserna på ett tillfredsställande sätt.

2.2.1 Investeringar

(mnkr)	Budget 2019	Bokslut 2019		Budgetavvikelse 2018
		Utfall	Avvikelse	
Investering	1 151	1 289	-138	32

Bolagets utfall för investeringsverksamheten avviker med 138 mnkr (12 procent) i förhållande till budget. Detta beror på projekt Norvik där man upparbetat mer under 2019 än beräknat i budgeten. Totalprognosen för projektet uppgår till 3 836 mnkr jämfört med budget på 3 716 mnkr. Orsaken till detta är främst att ett antal upphandlingar inte har kunnat upphandlas inom budget. Prognosen för nettovärdet är dock bättre än budgeterat nettovärde beroende på förväntad positiv intäktsutveckling.

Bolaget har förklarat avvikelserna på ett tillfredsställande sätt.

3. Intern kontroll

I detta avsnitt redovisas en granskning av bolagets interna kontroll. Av granskningen framgår bland annat i vilken utsträckning den interna kontrollen är en integrerad del i verksamhetens styrning och uppföljning. Vidare om det finns systematiskt ordnade kontroller i organisation, system, processer och rutiner.

Den samlade bedömningen är att bolagets styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten har varit tillräcklig. Av genomförda granskningar har inga väsentliga brister noterats. Bedömningen grundar sig på iakttagelser som redovisas i avsnitt 3.1 och 3.2.

3.1 Bolagets arbete med intern kontroll

Under 2019 har Stockholm Stadshus AB förtydligat kommunfullmäktiges krav på bolagens internkontroll. Detta genom att utfärda tillämpningsanvisningar till stadens regler för ekonomisk förvaltning. Revisionen har under året haft ökat fokus på bolagets arbete med intern kontroll.

Arbetet med den interna kontrollen är en integrerad del i styrning och uppföljning. Vidare finns systematiskt ordnade kontroller i organisation, system, processer och rutiner. Bolaget följer upp den interna kontrollen systematiskt och regelbundet. Bolaget har kvalitetssystem och miljöledningssystem utifrån ISO-standarderna 9001:2015 och 14001:2015. Revisioner genomförs av ledningssystemen en gång per år. Bolaget har utbildade internrevisorer som genomför riktade revisioner i verksamheten under året.

Bolaget har en organisation med tydlig fördelning av ansvar och befogenheter för att stödja verksamheten och att förhindra avsiktliga och oavsiktliga fel samt oegentligheter. Det finns riktlinjer och rutiner som bidrar till att säkerställa att verksamhetens mål uppfylls och att föreskrifter följs.

Bolaget genomför årliga riskanalyser som fångar upp väsentliga risker samt hur de ska hanteras för att minimera risken för att verksamhetens mål inte uppnås. Bolaget har i sin internkontrollplan fastställt vilka åtgärder som ska hantera prioriterade risker. Kontroller enligt den interna kontrollplanen följs upp systematiskt och fortlöpande. De avvikelser som påträffats har dokumenterats och åtgärder har föreslagits.

Bolaget kan dock utveckla arbetet med väsentlighets- och riskanalysen i enlighet med anvisningarna för intern kontroll från Stockholm Stadshus AB. Detta för att tydliggöra kopplingen till internkontrollplanen och identifiera processer och arbetssätt som är väsentliga för att nå kommunfullmäktiges verksamhetsmål och bedriva verksamheten resurseffektivt.

Vidare har styrelsen inte tagit beslut om system för inter kontroll, vilket ska göras enligt anvisningarna. Detta har dock gjorts vid styrelsesammanträdet den 10 december 2019 i samband med fastställande av internkontrollplanen för år 2020.

Bolaget har en i huvudsak tillfredsställande uppföljningsstruktur. Rapporteringen ger en aktuell, rättvisande och tillförlitlig information om verksamhet och ekonomi.

Revisionskontoret rekommenderar bolaget att:

- Utveckla väsentlighets- och riskanalysen och tydliggöra kopplingen till internkontrollplanen.

3.2 Konsultanvändning

Revisionskontoret har genomfört en granskning av bolagets användning av konsulter.

Syftet med granskningen var att bedöma om bolagen styr, kontrollerar och följer upp konsultinsatser så att en effektiv och ändamålsenlig resursanvändning säkerställs. Granskningen har omfattat samtliga 17 aktiva bolag inom Stockholms stads bolagskoncern. En verifierande granskning genom stickprov av fakturor har skett för att granska hur bolaget hanterar fakturor från konsultföretag som man har avtal med

Staden har inte någon övergripande policy eller riktlinje för konsultanvändning. I stadens budget 2019 anges att konsulter endast ska användas i de fall då det är säkerställt att det är det mest kostnads-effektiva alternativet.

Av granskningen framkommer att bolaget har rutiner för konsultanvändning som finns inom olika områden och bolaget har under hösten 2019 utifrån dessa tagit fram ett utkast till konsultpolicy som har beslutats av ledningsgruppen. I denna framgår bl.a. att det finns en ”karantänsregler” som innebär att egen personal som slutar inte får hyras in som konsult inom 12 månader från sista arbetsdag.

Behovsanalyser görs enligt uppgift alltid och värderas mot att egen personal ska användas. Uppdelning görs i strategiska och icke strategiska konsulter. Analys görs även av framtida behov av konsultanvändning och det framgår av policyn inom vilka områden behov finns.

Resultatet av stickprovsgranskningen visar att hanteringen av konsultkostnader i huvudsak är tillfredsställande. Avtalsnummer fanns inte alltid på fakturan. Det har dock varit möjligt att koppla fakturan till rätt avtal utifrån övriga uppgifter på fakturan.

Den sammanfattande bedömningen är att bolaget har en tillräcklig styrning, kontroll och uppföljning av konsultanvändningen.

4. Uppföljning av tidigare års granskning

Tidigare års granskning av bolagets verksamhet har inte utmynnat i några rekommendationer. Lämnade rekommendationer efter årets granskningar redovisas i bilaga 1.

Bilaga 1 – Uppföljning av lämnade rekommendationer

Årlig och fördjupad granskning

Års- rapport	Rekommendation	Vidtagit åtgärder			Kommentar
		Ja	Delvis	Nej	
ÅR 2019	Utveckla väsentlighets- och riskanalysen och tydliggöra kopplingen till internkontrollplanen.				Följs upp 2020

Bilaga 2 – Bedömningskriterier

Nedan redovisas de kriterier som ligger till grund för gjorda bedömningar. Bedömningarna avser såväl genomförandet som resultatet av verksamheten.

Verksamhet och ekonomi

Att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt innebär att nämnden/styrelsen har uppnått kommunfullmäktiges mål samt följt de beslut, riktlinjer gällande lagstiftning och andra föreskrifter som gäller för verksamheten.

Bedömningskriterier

Nämnden/styrelsen:

- Har ett resultat som är förenligt med fullmäktiges mål, beslut, och riktlinjer.
- Har genomfört sitt uppdrag med tillgängliga resurser.
- Har bedrivit verksamheten enligt gällande lagar, föreskrifter, riktlinjer m.m.
- Har haft en styrning och uppföljning mot mål och beslut.

Bedömning:

Tillfredsställande

Bedömningskriterier är i allt väsentligt uppfyllda. Det kan förekomma mindre avvikelser.

Inte helt tillfredsställande

Bedömningskriterier bedöms delvis uppfyllda. Det finns brister som måste åtgärdas.

Inte tillfredsställande

Bedömningskriterier bedöms inte vara uppfyllda. Det finns väsentliga brister som måste åtgärdas omgående.

Intern kontroll

Den interna kontrollen är en process som utförs av nämnd/styrelse, förvaltnings- eller bolagsledning och personal. Den är en integrerad del i verksamhetens styrning och uppföljning. Processen säkerställer, med en rimlig grad av säkerhet, att verksamheten drivs effektivt, att lagar, förordningar och andra regler följs. Det lämnas en tillförlitlig finansiell redovisning och rättvisande rapportering om verksamheten.

Bedömningskriterier

Nämnden/styrelsen:

- Har en organisation med tydlig fördelning av ansvar och befogenheter för att stödja verksamheten och att förhindra avsiktliga och oavsiktliga fel samt oegentligheter.
- Följer systematiskt och fortlöpande upp ekonomi och verksamhet, såväl för verksamhet i egen regi som för sådan som uppdragits åt annan att utföra, analyserar väsentliga avvikelser samt vidtar åtgärder vid behov.
- Genomför riskanalyser som fångar upp väsentliga risker samt hur de ska hanteras för att minimera risken för att verksamhetens mål inte uppnås. Nämnden/styrelsen har i en internkontrollplan fastställt vilka åtgärder som ska hantera prioriterade risker.
- Har riktlinjer och rutiner som bidrar till att säkerställa att verksamhetens mål uppfylls och att föreskrifter följs.
- Följer upp den interna kontrollen systematiskt och fortlöpande.
- Har en rapportering som ger en aktuell, rättvisande och tillförlitlig information om verksamhet och ekonomi.

Bedömning:

Tillräcklig

Bedömningskriterierna är i allt väsentligt uppfyllda. Det kan förekomma mindre avvikelser.

Inte helt tillräcklig

Bedömningskriterierna bedöms delvis uppfyllda. Det finns brister som måste åtgärdas.

Inte tillräcklig

Bedömningskriterierna bedöms inte vara uppfyllda. Det finns väsentliga brister som måste åtgärdas omgående.